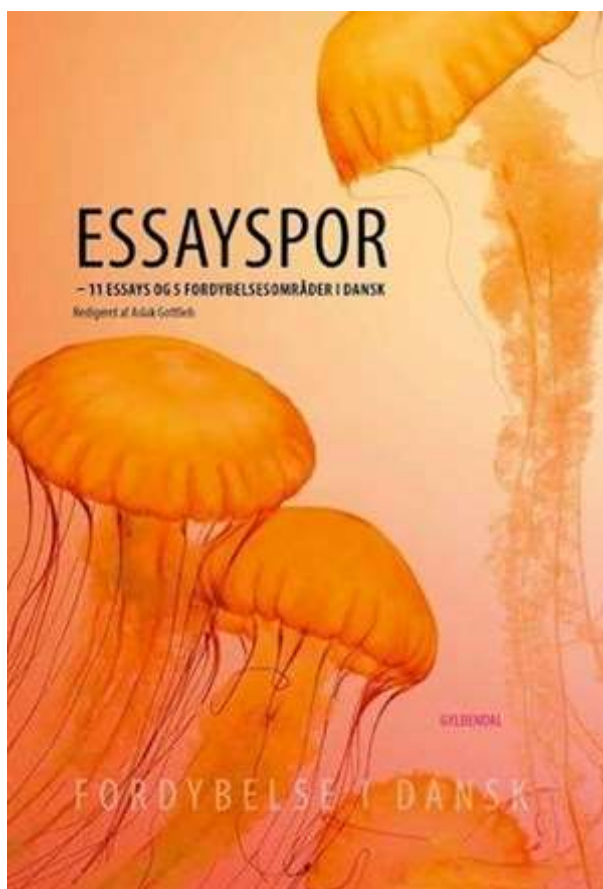

ANMELDELSE DANSK UDSKOLING 24. aug. 2021 | kl. 08:47

Ingen vej uden om essays

Af: Janus Neumann

Den flygtige genre "essays" bringes med fornyet relevans ind i danskundervisningen, og eleverne får fagligt velfunderet håndsrækning frem mod prøverne. Der er essays for enhver smag.

Fakta

Titel

Essayspor

Forfatter

Aslak Gottlieb

Pris

340

Sider

128

Forlag

Gyldendal

Et essay er som en hundehvalp: Den skal holdes i kort snor. Jo mere plads genren får, jo mere vil den forøge at stikke af i alle mulige retninger, og den lader sig ikke umiddelbart indfange af arbitrære genrekonventioner.

Forfatter Aslak Gottlieb er lærer og har undervist i utallige essays. Så meget desto mere lader det til, at Gottlieb er klar over ovenstående problematik. I hvert fald gør han op med de genrebestemmelser, der gennem årene har præget arbejdet i folkeskolen, og som egentlig aldrig har været særlig præcise. Netop fordi det aldrig har været essayets kerneopgave at definere sig selv som genre. Hverken i den franske eller engelske tradition. Essays er tankestrømme, og det demonstreres på bedste vis med de 11 udvalgte essays.

Essaygenren er udpræget udskolingsrelevant, og med fokus på fem specifikke fordybelsesområder i dansk er det ubetinget 8. og særligt 9. klasse, der er bogens målgruppe. Det virker perfekt, fordi Aslak Gottlieb kender alt til prøvens rammer og derfor formår at præcisere bogens indhold.

De fem temaer omfatter identitet, ondskab, grænser, nationalitet og klima. Højaktuelle emner, der rammer de ældste elevers erfaringsverdener og interesseområder. Det er samtidig værd at bemærke, at ingen af de 11 essays fremstår pædagogisk gennemarbejdet til ukendelighed. De er skrevet til den reflekterende, implicite læser, der kan være 14 eller 45 år. Der er stof til eftertanke på alle planer og kognitive niveauer.

Essayisterne tæller Svend Brinkmann, Jesper Wung-Sung, Søren Ryge Petersen, Sanne Søndergaard og Sarah Engell, men det er kendetegnende for teksterne, at de alle er velskrevne og inspirerende. Alle 11 tekster sættes i relation til et konkret fordybelsesområde, og da bogen er udkommet på Gyldendal, perspektiveres der udelukkende til tekster, som eleverne kan finde på Gyldendals danskfagportal. Den slags tiltag falder jeg for, vel vidende at det kræver et skoleabonnement. Men har man det, er eleverne hjulpet godt på vej, og om ikke andet kan man få inspiration til tekster. God ide. Ydermere behøver man ikke nødvendigvis at læse alle bogens essays, for uanset hvor mange man når, skaber bogen et veldefineret afsæt til prøven for de store elever.

Aslak Gottlieb har angivet en analysenøgle til teksterne, nemlig essaysporets faser. Samtidig skriver han en vejledende genrekarakteristik, men gør opmærksom på, at essays kan variere i udtryk. Essaysporene er sat skematisk op og forklares også i prosatekst, og denne del vil i mange tilfælde kræve en grundig lærervejledning. Intentionen er god, og nøglen anvendelig, men den kræver højt abstraktionsniveau og danskfaglig forståelse. Denne del bliver relativt teksttung, men spørgsmålet er, om det kunne være gjort meget anderledes uden at forsimpler analyserne uhensigtsmæssigt. Vi taler trods alt om analyse på afgangsprøveniveau, og i den daglige undervisning kan man nøjes med at rette fokus mod enkelte analysepunkter og gradvist oparbejde elevernes litterære kompetencer. Grundlaget er under alle omstændigheder på plads.

Det skal slutteligt med, at jeg selv havde to elever til prøve i to af teksterne fra "Essayspor, nemlig "Det, de siger, er du selv" af Sanne Søndergaard og "Hvem er jeg? Et spørgsmål om identitet" af Svend Brinkmann. Det var tydeligt, at begge elever fandt deres tekster interessante og relevante, og den ene erklærede, at han hermed var blevet Brinkmann-fan.

Skal der investeres i nye analoge undervisningsmaterialer til dansk i udskolingen, bør man kraftigt overveje "Essayspor - 11 essays og 5 fordybelsesområder i dansk" meget nøje. Aslak Gottlieb brænder igennem med sin entusiasme for danskfaget og essays, og eleverne kan gå essayarbejdet trygt i møde til næste sommer. Dog med en lærer ved hånden, hvis man skal sikre, at analysenøglerne udnyttes optimalt.

Kompagnistræde 34, 1208 Kbh K,
tlf 3369 6300, folkeskolen@folkeskolen.dk